

VÝSLEDKY ČINNOSTI LEKÁRSKCH KNIŽNÍC ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ ZA ROK 2011

Slovenská lekárska knižnica v Bratislave ako metodické a štatistické pracovisko systému lekárske knižníc v zmysle Zákona o štátnej štatistike č. 540/2001 Z. z. každoročne zabezpečuje štatistické zisťovanie v lekárske knižniciach Slovenskej republiky.

Na základe vykázaných štatistických ukazovateľov už dvanásťkrát pristupujeme k analýze výsledkov činnosti lekárske knižníc v Slovenskej republike. Od roku 2001, kedy sa spracoval a vydal *Štatistický prehľad činnosti lekárske knižníc za rok 2000* bola činnosť lekárske knižníc zdravotníckych zariadení v dôsledku privatizácie zdravotníckych zariadení ako aj ich prechodu pod vyššie územné celky a správu miest a obcí značne obmedzená a v mnohých prípadoch aj zrušená. Z počtu 160 vykázaných lekárske knižníc za rok 2000, zdravotnícke zariadenia v uplynulých rokoch zrušili 46 lekárske knižníc, štatistické vykazovanie 27 knižníc Stredných zdravotníckych škôl prevzali krajské školské úrady a knižnica Slovenskej zdravotníckej univerzity bola preradená do siete akademických knižníc.

Nemusíme zdôrazňovať, že týmto pričinením funkcia a služby lekárske knižníc, ktoré sú pri ďalšom vzdelávaní lekárov, zdravotníckych pracovníkov a študentov nezastupiteľné a stále aktuálne v týchto zdravotníckych zariadeniach značne chýbajú. Vyššie spomenuté okolnosti rušenia lekárske knižníc vplývali aj na dosiahnuté výsledky činnosti knižníc, nedostatok informačných zdrojov a nenaplnenie akvizičných úloh je dôsledkom poklesu počtu používateľov knižníc, výpožičiek a v konečnom dôsledku neplnenia komplexných knižnično – informačných služieb.

Za rok 2011 vykazovalo činnosť **87 lekárske knižníc**, spolu so Slovenskou lekárskou knižnicou v Bratislave.

V uplynulom roku sa zrušila lekárska knižnica v Detskej fakultnej nemocnici s poliklinikou v Bratislave.

Rok založenia knižnice	1918
Počet k. j.	13 526
Počet výpožičiek	2 389
Počet používateľov	861
Vedúca knižnice	Mgr. Eva Labašová
Pracovné úväzky	2

V závere roka avizovala zrušenie lekárskej knižnice aj Fakultná nemocnica v Trnave. Vedenie nemocnice však dňa 26. 3. 2012 rozhodlo o zrušení pôvodného zámeru rušenia a o zachovaní lekárskej knižnice, t. č. v štádiu zakonzervovania. Cit.: „...knižnicu u nás v nemocnici nebudeme rušiť, ale dočasne pozastavíme jej činnosť, čo v praxi znamená zakonzervovať stav v ktorom sa nachádzame a keď sa vyriešia okolnosti, ktoré nás viedli k jej pozastaveniu, činnosť knižnice obnovíme“.

Rozhodnutie vedenia zdravotníckeho zariadenia sme prijali s kladnou odozvou a veríme, že sa činnosť tejto lekárskej knižnice znovu obnoví.

Podobná situácia bola aj vo Fakultnej nemocnici v Trenčíne, kde sa plánuje včlenenie knižničného fondu lekárskej knižnice do Univerzitnej knižnice Trenčianskej univerzity A. Dubčeka. V súčasnej dobe je ešte lekárska knižnica pod vedením Fakultnej nemocnice.

Štatistické zisťovanie

je v zmysle § 2 uvedeného zákona získavanie údajov od spravodajských jednotiek na štatistické účely. Spravodajské jednotky – lekárske knižnice sú povinné úplne, pravdivo, v ustanovených termínoch a bezplatne poskytovať údaje požadované na štatistické zisťovania zahrnuté v programe zisťovaní (§ 18).

Ročné výkazy o knižnici lekárske knižníc sa za rok 2011 spracovali v elektronickej forme na internetovej stránke Ministerstva kultúry SR (<http://registerkultury.gov.sk>).

Slovenská lekárska knižnica zisťovala štatistické údaje lekárske knižníc v roku 2011 aj *Ročným výkazom (čiastkovým) o lekárskej knižnici*.

Štatistické ukazovatele lekárske knižníc v SR sme vyhodnotili podľa typu zdravotníckych zariadení nasledovne:

- Slovenská lekárska knižnica (1)
- knižnice špecializovaných zdravotníckych zariadení (7)
- knižnice univerzitných a fakultných nemocníc (15)
- knižnice nemocníc s poliklinikou (30)
- knižnice polikliník (2)
- knižnice psychiatrických nemocníc a liečební (6)
- knižnice ústavov TBC a respiračných chorôb (4)
- knižnice regionálnych úradov verejného zdravotníctva (12)
- knižnice slovenských liečebných kúpeľov (10)

Nasledovné knižnice zdravotníckych zariadení (13), ktoré v roku 2011 nevykázali žiadne výpožičky ani používateľov sa v rámci elektronickeho spracovania na internetovej stránke Ministerstva kultúry SR (<http://registerkultury.gov.sk>) definovali ako stagnujúce:

- Pro Vitae n. o. Všeobecná nemocnica Gelnica
- Všeobecná nemocnica, n. o. Hnúšť'a
- Mestská nemocnica s poliklinikou, n. o. Krupina
- Nemocnica A. Wintera, n. o. Piešťany
- Nemocnica, a. s. Poprad
- Revúcka medicínsko humanitná NsP, n. o. Revúca
- Nemocnice a polikliniky, n. o. Rimavská Sobota
- Hospitale, s. r. o. Šahy
- Nemocnica Zvolen, a.s.
- Poliklinika Sabinov
- Poliklinika, n. o. Senica
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva Košice
- Prírodné liečebné kúpele, a. s. Smrdáky

V elektronickej forme spracovali ročný výkaz pracovníci 38 lekárske knižníc, t. j. 44,18 % z nasledovných zdravotníckych zariadení :

- NOU Bratislava
- ŠÚKL Bratislava
- NEDÚ Ľubochňa
- UN Špecializovaná geriatrická nemocnica P. Biskupice
- UN L. Pasteura Košice
- FN Nitra

FN Trenčín
 FN Žilina
 NsP Bojnice
 Pro Vitae, n. o. Všeobecná nemocnica Gelnica
 FORLIFE Všeobecná nemocnica, n. o. Komárno
 MsNsP, n. o. Krupina
 VšNsP, n. o. Lučenec
 NsP Š. Kukuru, a. s. Michalovce
 Nemocnica A. Wintera, n. o. Piešťany
 NsP Považská Bystrica
 Revúcka MHNsP, n. o. Revúca
 NaP Všeobecná nemocnica, n. o. Rimavská Sobota
 Ľubovnianska nemocnica, n. o. Stará Ľubovňa
 Nemocnice s poliklinikami, n. o. Topoľčany
 NsP, a.s. Trebišov
 Hornooravská NsP Trstená
 Vranovská nemocnica, a. s. Vranov n/Topľou
 Poliklinika Sabinov
 Poliklinika, n. o. Senica
 PN P. Pinela Pezinok
 Šrobárov ÚDTBCaRCH, n. o. Dolný Smokovec
 ÚVZ SR Bratislava
 RÚVZ Banská Bystrica
 RÚVZ Košice
 RÚVZ Levice
 RÚVZ Rimavská Sobota
 RÚVZ Trnava
 RÚVZ Žiar n/Hronom
 Liptovské liečebné kúpele, a. s. Lúčky
 Kúpele, a. s. Nimnica
 SLK, a. s. Trenčianske Teplice
 SLK, a. s. Turčianske Teplice

Pracovníci ostatných lekárskejších knižníc v počte 47 vyplnili ročný výkaz v tlačenej forme.

Lekárske knižnice zdravotníckych zariadení vykázali patientske knižnice v počte **124**, ktoré boli v ročnom výkaze o knižnici KULT (MK SR) 10-01 vykázané ako pobočky. Počet knižničných jednotiek, výpožičiek a používateľov patientskejších knižníc je vykázaný v súhrnnom sumáre za všetky lekárske knižnice v SR.

KNIŽNIČNÝ FOND

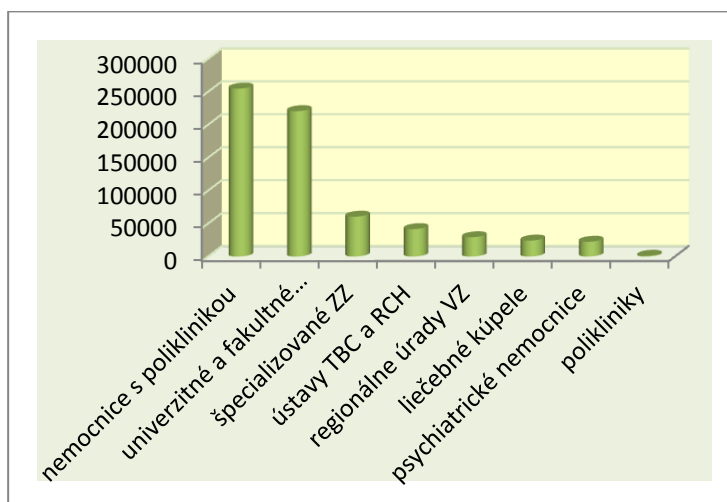
Knižničné dokumenty lekárskejších knižníc boli vykázané v počte **655 145** knižničných jednotiek (k. j.) – index poklesu 96,99 (bez Slovenskej lekárskej knižnice v Bratislave). Prírastky knižničných dokumentov s indexom poklesu 65,07 sa vykázali v počte **2087** z toho:

prírastky kúpou	1470	70,43 %
prírastky darom	614	29,42 %
prírastky výmenou	3	0,15 %

V porovnaní s rokom 2010 je vykázaný pokles všetkých prírastkov o 1120 k. j. Pokles knižničného fondu tvoria úbytky v počte **11 261 k. j.** (najvyšší počet vykázali lekárske knižnice nemocníc s poliklinikou – 4958) a knižničný fond zrušenej lekárskej knižnice DFNSP v Bratislave.

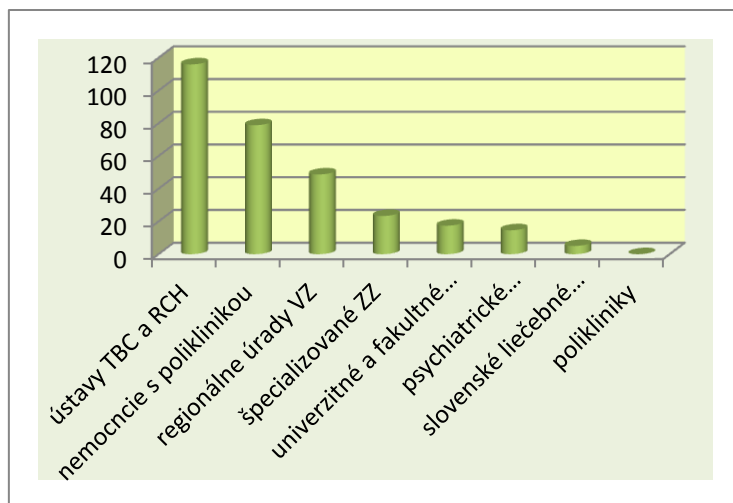
Počet knižničného fondu v jednotlivých typoch lekárskeho knižnice

	počet k. j.	% podiel
nemocnice s poliklinikou (30)	254 952	38,91
univerzitné a fakultné nemocnice (15)	220 752	33,69
špecializované ZZ (7)	60 570	9,25
ústavy TBC a RCH (4)	41 657	6,36
regionálne úrady VZ (12)	29 305	4,47
slovenské liečebné kúpele (10)	24 253	3,70
psychiatrické nemocnice a liečebne (6)	22 474	3,44
polikliniky (2)	1 182	0,18

Počet knižničných dokumentov na 1 používateľa lekárskej knižnice

ústavy TBC a RCH (4)	116,03
nemocnice s poliklinikou (30)	78,85
regionálne úrady verejného zdravotníctva (12)	48,76
špecializované zdravotnícke zariadenia (7)	23,37
univerzitné a fakultné nemocnice (15)	17,42
psychiatrické nemocnice a liečebne (6)	14,62
slovenské liečebné kúpele (10)	5,04
polikliniky (2)	0,00

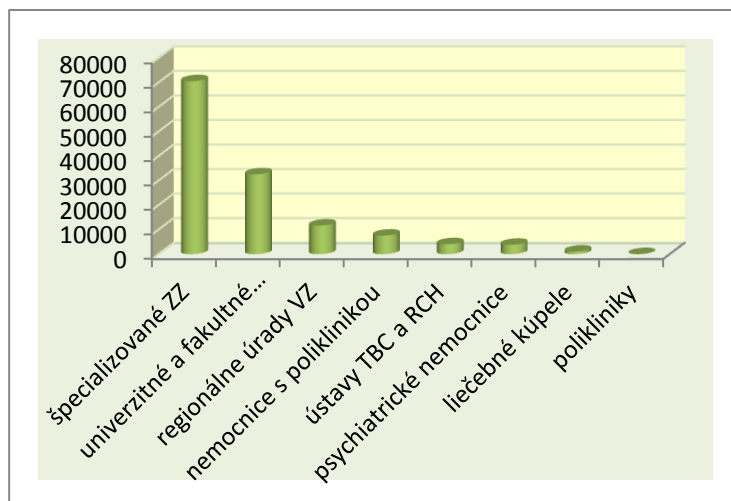
*Počet knižničných jednotiek na 1 používateľa knižnice zdravotníckeho zariadenia
25,43 k. j.*

Lekárske knižnice odoberali celkom **1275** titulov periodík, v porovnaní s rokom 2010 je vykázaný pokles o 286 titulov periodík – index poklesu 81,67. Z celkového počtu odobieraných titulov periodík sa zahraničné periodiká vykázali v počte **451**, o 192 menej ako v roku 2010 – index poklesu 70,13.

Čerpanie finančných prostriedkov na nákup knižničných dokumentov

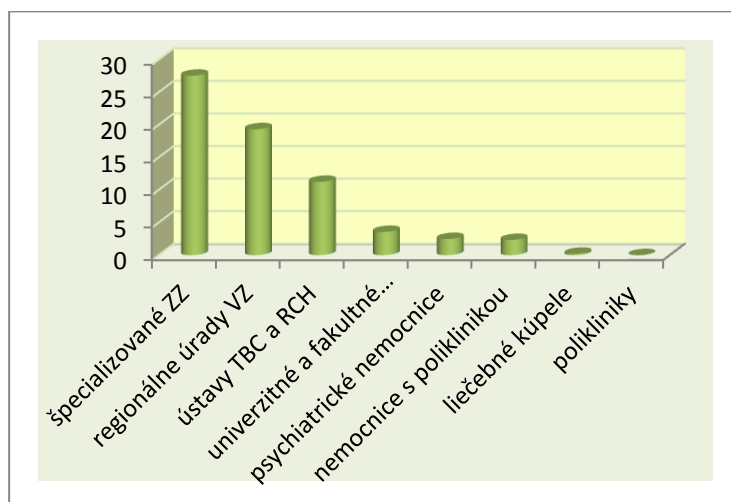
Na nákup knižničných dokumentov, vrátane periodík sa vynaložili finančné prostriedky v objeme **131 143,12 €** – index poklesu 65,82 čo v porovnaní s rokom 2010 predstavuje pokles o **68 097,47 €**.

	<u>nákup KF</u>	<u>% nákupu</u>
špecializované ZZ (7)	70 523,83 €	53,77 %
univerzitné a fakultné nemocnice (15)	32 527,22 €	24,80 %
regionálne úrady VZ (12)	11 628,34 €	8,86 %
nemocnice s poliklinikou (30)	7 552,37 €	5,75 %
ústavy TBC a RCH (4)	4 043,61 €	3,08 %
psychiatrické nemocnice a liečebne (6)	3 816,70 €	2,91 %
slovenské liečebné kúpele (10)	1 051,05 €	0,83 %
polikliniky (2)	0,00 €	0,00 %

Nákup knižničných dokumentov v € na používateľa v jednotlivých typoch zdravotníckych zariadení

špecializované zdravotnícke zariadenia (7)	27,56
regionálne úrady verejného zdravotníctva (12)	19,34
ústavy TBC a RCH (4)	11,26
univerzitné a fakultné nemocnice (15)	3,57
psychiatrické nemocnice a liečebne (6)	2,48
nemocnice s poliklinikou (30)	2,33
slovenské liečebné kúpele (10)	0,21
polikliniky (2)	0,00

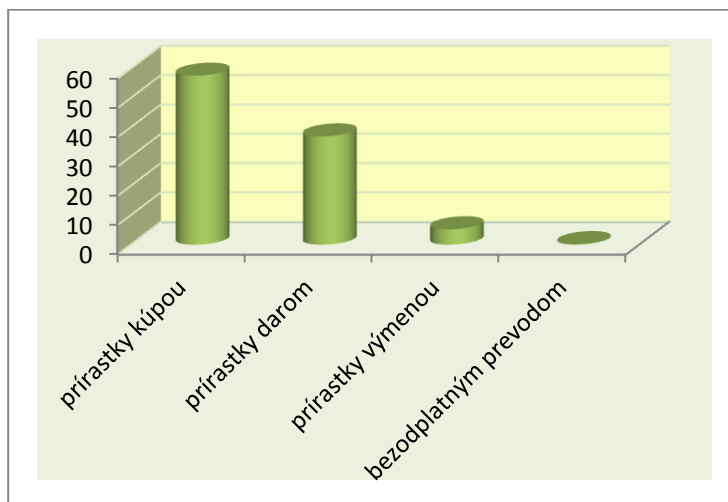

Nákup knižničných dokumentov na 1 používateľa lekárskej knižnice 5,90 €

Slovenská lekárska knižnica v Bratislave vykázala za rok 2011 celkom **152 648 k. j.** – index nárastu 102,01. Z celkového počtu prírastkov **3020 k. j.** – index poklesu 76,68 činili prírastky kúpou 1741 k. j. – index poklesu 83,10.

Z celkového počtu prírastkov k. j. činili:

prírastky kúpou	57,64 %
prírastky darom	36,95 %
prírastky výmenou	5,23 %
bezodplatným prevodom	0,18 %

Priemer knižničných dokumentov na 1 používateľa knižnice 126,67 k. j.

Počet dochádzajúcich titulov periodík sa v porovnaní s rokom 2010 znížil o 25 titulov, z počtu odoberaných **227** periodík bolo **122** titulov zahraničných periodík, s indexom poklesu 91,72.

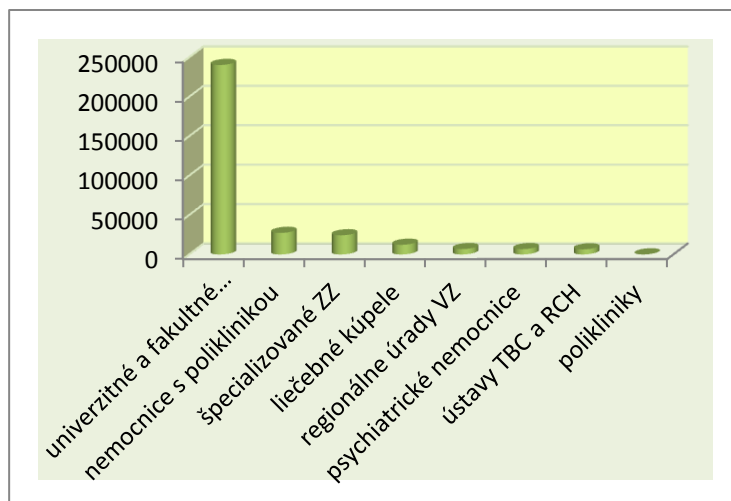
Na nákup knižničného fondu spolu s nákupom periodík, licencií a databáz (2010 – 77 351,54 €) sa vynaložili finančné prostriedky v objeme **36 942,08 €** – index poklesu 47,75, čo v porovnaní s rokom 2010 predstavuje pokles o 40 409,46 €. Z celkovej čiastky na nákup knižničného fondu činil nákup licencií a databáz 8 082,50 €. V nákupe k. j. na 1 používateľa sa dosiahlo **23,94 €**.

KNIŽNIČNÉ SLUŽBY / POUŽÍVATELIA

V uplynulom roku vykázali lekárske knižnice v SR celkom **324 079** výpožičiek, s indexom nárastu 121,56. V počte výpožičiek bol zaznamenaný nárast o 57 499.

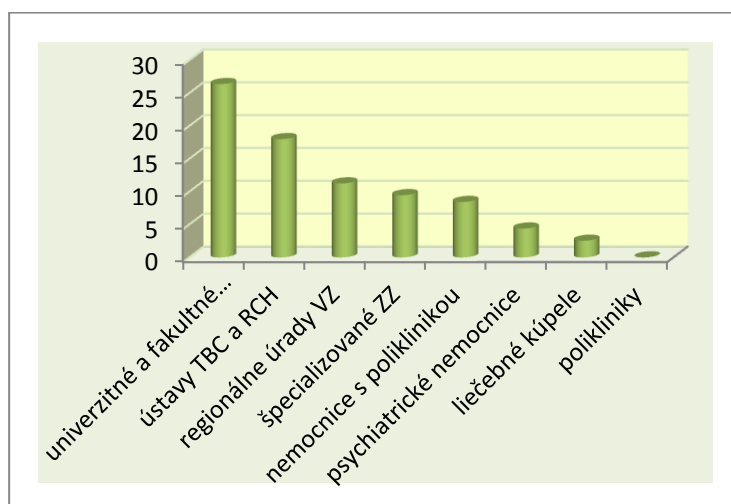
Počet výpožičiek z celkového počtu v jednotlivých typoch lekárskejších knižníc

	<u>počet výpožičiek</u>	<u>% výpožičiek</u>
univerzitné a fakultné nemocnice (15)	240 315	74,16 %
nemocnice s poliklinikou (30)	27 308	8,43 %
špecializované ZZ (7)	24 241	7,48 %
slovenské liečebné kúpele (10)	12 230	3,78 %
regionálne úrady VZ (12)	6 773	2,08 %
psychiatrické nemocnice a liečebne (6)	6 749	2,08%
ústavy TBC a RCH (4)	6 463	1,99 %
polikliniky (2)	0	0,00 %

Počet výpožičiek na 1 používateľa lekárskej knižnice v jednotlivých typoch zdravotníckych zariadení:

univerzitné a fakultné nemocnice (15)	26,39
ústavy TBC a RCH (4)	18,00
regionálne úrady verejného zdravotníctva (12)	11,26
špecializované zdravotnícke zariadenia (7)	9,47
nemocnice s poliklinikou (30)	8,44
psychiatrické nemocnice a liečebne (6)	4,39
slovenské liečebné kúpele (10)	2,54
polikliniky (2)	0,00

Priemer výpožičiek na 1 používateľa lekárskej knižnice 14,59

Z celkového počtu výpožičiek tvorili:

	<u>počet výpožičiek</u>	<u>% výpožičiek</u>
monografie a špeciálne dokumenty	175 371	54,11 %
výpožičky periodík	148 708	45,89 %

Prezenčné výpožičky sa vykázali v počte 106 365 – 32,82 % z celkového počtu výpožičiek.

Prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby (MVS) sa realizovalo celkom **5251** výpožičiek – s indexom 77,85 je to pokles o 1494 výpožičiek.

Prostredníctvom medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby (MMVS) sa zrealizovali výpožičky v počte **1895** – index 81,29 pokles o 363 výpožičiek.

Lekárske knižnice vypracovali spolu **1880** rešerší – index 80,65, v porovnaní s rokom 2010 je to pokles o 451 rešerší.

Najväčší počet rešerší vyhotovili lekárske knižnice univerzitných a fakultných nemocníc - 902 a lekárske knižnice špecializovaných zdravotníckych zariadení – 573. Ani jednu rešerš nevypracovali lekárske knižnice polikliník a slovenských liečebných kúpeľov.

Za rok 2011 vykázali lekárske knižnice spolu **22 201** registrovaných používateľov – s indexom 99,12 čo je pokles o 196 používateľov.

Počet používateľov z celkového počtu v jednotlivých typoch lekárske knižníc

	<u>počet používateľov</u>	<u>% používateľov</u>
univerzitné a fakultné nemocnice (15)	9 105	41,01 %
slovenské liečebné kúpele (10)	4 808	21,65 %
nemocnice s poliklinikou (30)	3 233	14,56 %
špecializované ZZ (7)	2 558	11,53 %
psychiatrické nemocnice a liečebne (6)	1 537	6,93%
regionálne úrady VZ (12)	601	2,70 %
ústavy TBC a RCH (4)	359	1,62%
polikliniky (2)	0	0,00 %

Návštevníci lekárske knižníc s indexom 86,00 sa vykázali v počte **56 123**, v porovnaní s rokom 2010 je to pokles o 9913 návštevníkov.

Lekárske knižnice zorganizovali pre používateľov spolu **40** vzdelávacích kultúrno-spoločenských podujatí.

Slovenská lekárska knižnica v Bratislave vykázala celkom **51 539** absenčných a prezenčných výpožičiek – index poklesu 88,67. Počet výpožičiek sa znížil o 6579. Na 1 používateľa sa dosiahlo **42,77** výpožičiek.

Z celkového počtu výpožičiek tvorili:

	<u>počet výpožičiek</u>	<u>% výpožičiek</u>
monografie	9 930	19,26 %
periodiká	41 609	80,74 %

Z celkového počtu výpožičiek sa prezenčné výpožičky vykázali v počte **26 977** – 52,34 %.

V uplynulom roku sa vyhotovilo celkom 1852 rešerší, pokles o 518 rešerší. Rešeršná služba bola poskytovaná z databáz budovaných v SILK – Bibliographia medica Slovaca (BMS) a Citačná databáza medicínskej literatúry (CiBaMed), licencovaných databáz a voľne prístupných elektronických informačných zdrojov.

Knižnica umožňuje registráciu aj fyzickým osobám, ktoré nemajú trvalé alebo prechodné bydlisko v Bratislave.

Prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby (MVS) sa realizovalo **1580** výpožičiek – index 97,41, pokles o 42 výpožičiek, prostredníctvom medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby (MMVS) sa realizovalo **78** výpožičiek – index 79,59, pokles o 20 výpožičiek.

Pri poskytovaní MVS sa v značnej miere využívali plnotextové elektronické periodiká z licencovaných databáz ako aj ďalšie dostupné informačné zdroje a databázy.

Okrem toho poskytovala SILK kolektívnym používateľom službu RIOS – rýchla informačná obsahová služba (na základe dvojstrannej zmluvy a ponukového zoznamu periodík) - obsahové stránky a plné texty článkov zahraničných biomedicínskych periodík, dochádzajúcich do SILK v bežnom roku. V Slovenskej lekárskej knižnici bolo celkom zaregistrovaných **4582** používateľov, v roku 2011 sa zapísalo a preregistrovalo **1205** používateľov. Knižnicu navštívilo celkom **9761** používateľov.

V roku 2011 bola pre používateľov knižnice prístupná študovňa s počtom 21 študijných miest. Z celkovej plochy SILK 1302,88 m² predstavujú priestory pre používateľov 140,47 m² (študovňa a požičovňa).

HOSPODÁRENIE/ ZAMESTNANCI

Z celkových nákladov na činnosť lekárske knižnice vo výške **642 282,75 €** sa na nákup knižničných fondov vynaložilo **131 143,12 €** - 20,41 %. S indexom 65,82 predstavuje pokles nákupu k. j. o 68 097,47 €. Mzdové náklady pracovníkov lekárske knižnice činili **393 529,50 €**.

Zamestnanci knižnice (prepočítaný stav) boli vykázaní v počte **48,28** – index 88,40. S vysokoškolským knihovníckym vzdelaním bolo vykázanych 9,40 zamestnancov, s iným vysokoškolským vzdelaním 7,64 zamestnancov. Zamestnanci so stredoškolským knihovníckym vzdelaním boli vykázaní v počte 20,21.

Priemerný počet pracovníkov (prepočítaný stav) na 1 lekársku knižnicu – **0,55**.

Slovenská lekárska knižnica v Bratislave na nákup knižničného fondu spolu s nákupom periodík, licencií a databáz vynaložila finančné prostriedky v objeme **36 942,08 €** – index poklesu 47,75, čo v porovnaní s rokom 2010 predstavuje pokles o 40 409,46 €. Z celkovej čiastky na nákup knižničného fondu činil nákup licencií a databáz 8 082,50 €.

Zamestnanci knižnice (prepočítaný stav) boli vykázaní v počte **23,53** – index poklesu 88,06. S vysokoškolským knihovníckym vzdelaním boli vykázaní 2 zamestnanci, s iným vysokoškolským vzdelaním 7,00 zamestnancov. Zamestnanci so stredoškolským knihovníckym vzdelaním boli vykázaní v počte 7,00.

INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

Lekárske knižnice v SR

počet osobných PC 71
- z toho PC s pripojením na internet pre verejnosť 25

Slovenská lekárska knižnica v Bratislave

počet osobných PC 38
- z toho PC s pripojením na internet pre verejnosť 9

Z dôvodu zrušenia pracovnej pozície metodika SILK a ukončenia pracovného pomeru pracovníčky metodiky k 31. 5. 2012, nie je spracovaná a analyzovaná činnosť lekárskech knižníc podľa jednotlivých typov knižníc.

Spracovala: Marta Weissová

Bratislava, máj 2012